

Arbetsmarknadsutskottets yttrande 2021/22:AU1y

Utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett arbetsmarknadsutskottet tillfälle att yttra sig över budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor) samt de motioner som kan komma att väckas om inkomster och utgiftsramar som berör utskottets beredningsområde. Arbetsmarknadsutskottet begränsar sitt yttrande till de förslag i propositionen och motionerna som gäller utgiftsramarna för 2022 samt de preliminära utgiftsramarna för 2023 och 2024 för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Utskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker propositionen i dessa delar och avstyrker motionerna i motsvarande delar.

I yttrandet finns sex avvikande meningar (M, SD, C, V, KD, L).

Utskottets överväganden

Utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering

Propositionen

I propositionens förslagspunkt 5 i denna del föreslår regeringen att utgiftsramen för utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering ska uppgå till 6 319 015 000 kronor 2022.

Regeringen föreslår i förslagspunkt 8 i denna del att utgifterna för 2023 och 2024 som riktlinje för regeringens budgetarbete preliminärt beräknas till 6 056 miljoner kronor respektive 5 401 miljoner kronor för utgiftsområde 13.

I propositionen lyfter regeringen fram ett antal reformer inom utgiftsområdet. Regeringen betonar att det krävs krafttag för att stoppa kvinnors utsatthet för mäns våld, och föreslår bl.a. ett flerårigt åtgärdsprogram på området. Regeringen föreslår också att arbetet mot mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel ska tillföras permanenta medel för att möjliggöra ett långsiktigt och uthålligt arbete. Regeringen har även förslag om att våldsutsatta ska ha tillgång till skyddat boende av hög kvalitet över hela landet.

Vidare föreslår regeringen bl.a. ett extra stöd till de kommuner som tagit emot många nyanlända i relation till antalet invånare.

I propositionen återrappporterar regeringen ett antal tillkännagivanden som riksdagen har lämnat efter förslag från finansutskottet med anledning av extra ändringsbudgetar och utskottsinitiativ till följd av coronaviruset och som har anknytning till budgetens utgiftssida. Ett av dessa gäller ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett stöd som bättre når fram till det breda civilsamhället (bet. 2020/21:FiU43 punkt 2, rskr. 2020/21:204). Regeringen redovisar att den tillfört medel till bl.a. anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder inom utgiftsområde 13. Regeringen bedömer att tidigare beslutade och nu föreslagna åtgärder i budgetpropositionen tillgodoser riksdagens tillkännagivande och anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Motionerna

Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna har presenterat var sin rambudgetmotion för 2022. Nedan redovisas partiernas viktigaste skiljelinjer i förhållande till regeringens

förslag med betoning på de delar som påverkar de alternativa ramnivåerna för utgiftsområde 13.

I partimotion 2021/22:4040 yrkande 2 i denna del föreslår Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) att utgiftsramen för utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering för 2022 höjs med 1 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 3 i denna del lämnas förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2023 och 2024 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Moderaterna föreslår att ytterligare medel avsätts för Nationellt centrum för kvinnofrid och för att kvinnojourerna ska ha bättre möjligheter att ge stödinsatser och ha god beredskap. Vidare föreslår partiet att Delegationen mot segregation ska läggas ned.

I partimotion 2021/22:3938 yrkande 4 i denna del föreslår Jimmie Åkesson m.fl. (SD) att utgiftsramen för utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering för 2022 sänks med 2 719 301 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 5 i denna del lämnas förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2023 och 2024 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Som en konsekvens av Sverigedemokraternas förslag på det migrationspolitiska området föreslår partiet bl.a. en halvering av anslaget till kommunersättning vid flyktigmottagande. För att förstärka arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck föreslår partiet att ytterligare medel avsätts. Partiet anslår vidare medel till en obligatorisk förskola för barn till nyanlända i utsatta områden. Sverigedemokraterna har även förslag om att lägga ned myndigheterna Diskrimineringsombudsmannen, Jämställdhetsmyndigheten och Delegationen mot segregation samt avvisar förslaget om statsbidrag till arbetet mot segregation.

I partimotion 2021/22:4121 yrkande 3 i denna del föreslår Annie Lööf m.fl. (C) att utgiftsramen för utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering för 2022 höjs med 14 194 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 4 i denna del lämnas förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2023 och 2024 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Centerpartiet har en satsning för att möjliggöra finansiering av en stödlinje riktad mot ungdomar som utsätts för våld i en nära relation. Partiet föreslår även att medel anslås för att finansiera insatser mot prostitution och människohandel. Centerpartiet föreslår vidare att ett nytt anslag (Statsbidrag för kvinno- och tjejjourer) inrättas inom utgiftsområde 13.

I partimotion 2021/22:3278 yrkande 7 i denna del föreslår Nooshi Dadgostar m.fl. (V) att utgiftsramen för utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering för 2022 höjs med 690 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 8 i denna del lämnas förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2023 och 2024 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Inom utgiftsområde 13 ryms en höjning av kommunersättningar vid flyktingmottagande till följd av att Vänsterpartiet föreslår en amnesti för de ensamkommande barn och unga som varit i Sverige i över ett år. Partiet ökar även stödet till kvinnojourerna.

I partimotion 2021/22:4221 yrkande 3 i denna del föreslår Ebba Busch m.fl. (KD) att utgiftsramen för utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering för 2022 sänks med 125 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 4 i denna del lämnas förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2023 och 2024 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Kristdemokraterna anser att integrationsinsatser behövs redan under asyltiden och vill därför införa krav på bl.a. språkutbildning och samhällsorientering inom ramen för ett s.k. asylprogram. Utöver utbildningstiden ska det i asylprogrammet ställas ett arbetskrav vid det egna asylboendet.

I partimotion 2021/22:4181 yrkande 3 i denna del föreslår Johan Pehrson m.fl. (L) att utgiftsramen för utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering för 2022 höjs med 74 700 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 4 i denna del lämnas förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2023 och 2024 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Liberalerna gör en satsning på arbetet mot hedersrelaterat våld och mäns våld mot kvinnor. Partiet skjuter även till särskilda medel för att motverka våld i ungas partnerrelationer, i synnerhet unga killars våld mot tjejer. Liberalerna avvisar regeringens anslag till Jämställdhetsmyndighetens fortsatta stöd till universitet och högskolors arbete med jämställdhetsintegrering.

Tabeller över förslagen till utgiftsramar

I följande tabeller redovisas dels förslagen till utgiftsramar för utgiftsområde 13 för 2022, dels förslagen till preliminära utgiftsramar för utgiftsområdet åren därefter.

Förslag till utgiftsram för utgiftsområde 13

Tusental kronor – regeringens förslag i totalt belopp och partiernas avvikelse från regeringens förslag

År	2022
Regeringen	6 319 015
Moderaterna	+1 000
Sverigedemokraterna	-2 719 301
Centerpartiet	+14 194
Vänsterpartiet	+690 000
Kristdemokraterna	-125 000
Liberalerna	+74 700

Förslag till preliminära utgiftsramar för utgiftsområde 13

Miljoner kronor – regeringens förslag i totalt belopp och partiernas avvikelse från regeringens förslag

År	2023	2024
Regeringen	6 056	5 401
Moderaterna	–8	–9
Sverigedemokraterna	–3 730	–4 257
Centerpartiet	+21	+21
Vänsterpartiet	+700	+720
Kristdemokraterna	–271	+88
Liberalerna	+79	+79

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv*Propositionen*

I propositionens förslagspunkt 5 i denna del föreslår regeringen att utgiftsramen för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv ska uppgå till 94 025 726 000 kronor 2022.

Regeringen föreslår i förslagspunkt 8 i denna del att utgifterna för 2023 och 2024 som riktlinje för regeringens budgetarbete preliminärt beräknas till 86 611 miljoner kronor respektive 86 875 miljoner kronor för utgiftsområde 14.

I propositionen lyfter regeringen fram ett antal reformer inom utgiftsområdet. Regeringen ser med särskild oro på risken för att långtidsarbetslösheten håller sig kvar på en hög nivå. För att bekämpa arbetslösheten både bland unga och bland dem som redan före pandemin hade en svag anknytning till arbetsmarknaden föreslår regeringen en rad insatser. Att tillföra arbetsmarknadsutbildningen ytterligare resurser, att utöka antalet praktikplatser och att tillföra medel för fler introduktionsjobb och extratjänster är några av de åtgärder som regeringen föreslår. Regeringen tillför vidare medel till Arbetsförmedlingen för att stärka myndighetens verksamhet samt föreslår en fortsatt utbyggnad av matchningstjänsterna.

Regeringen framhåller att svenska löntagare ska möta förändringar på arbetsmarknaden med trygghet och framtidstro, och den föreslår därför ett omställningspaket i linje med den partsöverenskommelse som träffats om trygghet, omställning och anställningsskydd. Det innebär bl.a. att en ny offentlig omställningsorganisation ska inrättas.

Vidare understryker regeringen att inte en krona ska gå till kriminella, och avsätter därför riktade medel för att stärka samverkan mot arbetslivs-kriminalitet. Regeringen vill även särskilt förstärka kontrollen av arbetsmiljön genom utökad tillsyn.

I propositionen återrapporterar regeringen ett antal tillkännagivanden som riksdagen har lämnat efter förslag från finansutskottet med anledning av extra ändringsbudgetar och utskottsinitiativ till följd av coronaviruset och som har anknytning till budgetens utgiftssida. Ett av dessa gäller ett tillkännagivande

om att regeringen skyndsamt bör möjliggöra för enskilda näringsidkare att med bibehållen arbetslöshetsersättning vidta vissa marknadsföringsåtgärder (bet. 2020/21:FiU41 punkt 2, rskr. 2020/21:215). Regeringen redovisar att den har beslutat om en ändring i den tillfälliga bestämmelsen i 5 e § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring som möjliggör för en företagare att vidta vissa begränsade åtgärder i näringsverksamheten och ändå anses vara arbetslös. Regeringen bedömer att den vidtagna åtgärden tillgodoser tillkännagivandet och anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Motionerna

Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna har presenterat var sin rambudgetmotion för 2022. Nedan redovisas partiernas viktigaste skiljelinjer i förhållande till regeringens förslag med betoning på de delar som påverkar de alternativa ramnivåerna för utgiftsområde 14.

I partimotion 2021/22:4040 yrkande 2 i denna del föreslår Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) att utgiftsramen för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv sänks med 4 093 700 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 3 i denna del lämnas förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2023 och 2024 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Moderaterna betonar att en viktig del i en effektiv arbetsmarknadspolitik är att rätt individ får ta del av rätt insats. Medel för att öka antalet extratjänster och introduktionsjobb avvisas av partiet till förmån för att sänka anställningskostnaderna för långtidsarbetslösa samt underlätta för personer med en funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga att komma in på arbetsmarknaden. Moderaterna föreslår en förstärkning av nystartsjobben och att lönetaken i lönebidragen höjs.

Moderaterna framhåller att arbetslinjen ska värnas i bidrags- och ersättningssystemen samtidigt som systemen måste anpassas efter de förändringar som sker på arbetsmarknaden. Den tillfälligt höjda nivån i arbetslöshetsförsäkringen och de tillfälligt lättade kvalifikationsvillkoren med anledning av pandemin återställs i Moderaternas budget. Partiet avvisar även förslaget från regeringen om färre karensdagar i arbetslöshetsförsäkringen.

Vidare satsar Moderaterna på fler arbetsmiljöinspektioner än regeringen. Moderaterna föreslår även att Myndigheten för arbetsmiljökunskap ska läggas ned.

I partimotion 2021/22:3938 yrkande 4 i denna del föreslår Jimmie Åkesson m.fl. (SD) att utgiftsramen för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv sänks med 5 060 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 5 i denna del lämnas förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2023 och 2024 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Sverigedemokraterna anför att det blir allt tydligare att regeringens försök att anpassa arbetsmarknaden efter nyanlända i stället för att anpassa de nyanlända till arbetsmarknaden har varit en misslyckad strategi. Enligt Sverigedemokraterna har regeringen under lång tid varit kreativa i att konstruera ineffektiva anställningar för dem som står långt ifrån arbetsmarknaden i form nystartsjobb, etableringsanställningar och introduktionsjobb, och partiet motsätter sig bl.a. dessa subventioner från staten.

Vidare vill Sverigedemokraterna att statligt subventionerade lärlingsanställningar ska införas och föreslår ett nytt anslag, Lärlingsanställningar.

När det gäller arbetsmiljöfrågor anser Sverigedemokraterna bl.a. att arbetsplatsinspektionerna ska bli fler och att Myndigheten för arbetsmiljökunskap ska få i uppdrag att utreda pandemins arbetsmiljöeffekter, och tillskjuter därför medel på området.

I partimotion 2021/22:4121 yrkande 3 i denna del föreslår Annie Lööf m.fl. (C) att utgiftsramen för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv sänks med 2 407 904 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 4 i denna del lämnas förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2023 och 2024 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Centerpartiet föreslår en omläggning av fokus inom arbetsmarknadspolitiken, från extratjänster och introduktionsjobb till matchningsaktörer. Partiet avvisar bl.a. förslagen om förstärkta extratjänster och introduktionsjobb. Även förslaget om förstärkta arbetsmarknadsutbildningar avvisas. I syfte att möjliggöra en effektiv och ansvarsfull reformering av Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadspolitiken anslår Centerpartiet medel för att förstärka verksamheten med matchningsaktörer. Partiet föreslår vidare en tillfällig förstärkning av nystartsjobben.

I fråga om arbetslöshetsförsäkringen betonar Centerpartiet att den ska vara en omställningsförsäkring och föreslår att ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen under 2022 justeras fr.o.m. den 1 mars. Partiet avvisar även regeringens förslag om att tillfälligt slopa karensdagarna i arbetslöshetsförsäkringen.

I partimotion 2021/22:3278 yrkande 7 i denna del föreslår Nooshi Dadgostar m.fl. (V) att utgiftsramen för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv höjs med 4 347 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 8 i denna del lämnas förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2023 och 2024 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Vänsterpartiet förespråkar en aktiv statlig arbetsmarknadspolitik med tonvikt på god matchning, kunskapshöjande insatser och funktionella stöd riktade till de individer som bäst behöver dem. Partiet anför att Arbetsförmedlingen bör reformeras i en helt annan riktning än den nyliberala reformering av myndigheten som nu sker. Partiet föreslår bl.a. att särskilda arbetsförmedlingskontor inrättas med specialinriktning mot gruppen långtidsarbetslösa. I fråga om arbetsmarknadsåtgärder vill partiet satsa mer på effektiva individanpassade åtgärder utformade efter den enskildes behov. Vänsterpartiet

föreslår en höjning av såväl Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag som anslaget till arbetsmarknadspolitiska program. Partiet avvisar regeringens satsning på upphandlade matchningstjänster.

Vänsterpartiet vill vidare se förändringar inom etableringsprogrammet för att stärka förutsättningarna för en bättre, effektivare och snabbare etablering. Partiet föreslår bl.a. att etableringstiden förlängs så att den motsvarar tiden det faktiskt tar att etablera sig, och att etableringsersättningen höjs.

När det gäller arbetslöshetsförsäkringen föreslår Vänsterpartiet att ned-sättningen till ett lägre tak vid dag 101 ska slopas och att studerandevillkoret ska återinföras.

I partimotion 2021/22:4221 yrkande 3 i denna del föreslår Ebba Busch m.fl. (KD) att utgiftsramen för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv höjs med 500 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 4 i denna del lämnas förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2023 och 2024 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Kristdemokraterna anför att en av Sveriges mest angelägna utmaningar är att råda bot på den omfattande långtidsarbetslösheten. Kristdemokraterna vill förstärka nystartsjobben. Vidare vill partiet införa en ny typ av matchnings-anställningar som innebär att personer med längre frånvaro från arbetsmark-naden får en anställning hos en matchningsaktör som i sin tur rustar och ger stöd till dessa personer och hyr ut dem till olika företag och arbetsplatser. Partiet föreslår neddragningar när det gäller extratjänster och anser att introduktionsjobben bör läggas ner. Genom ett nytt jobbskatteavdrag med tyngdpunkt på låga inkomster, och dubbla jobbskatteavdrag i form av en jobbstimulans när personer i utsatta grupper tar sig in på arbetsmarknaden vill Kristdemokraterna skapa drivkrafter till jobb. Arbetslösa som vill flytta dit jobben finns bör enligt partiet få stöd i form av en flyttpeng.

Enligt Kristdemokraterna är det centralt att utformningen av arbetslöshets-försäkringen värnar om arbetslinjen och inte tenderar att förlänga arbetslös-heten. Partiet föreslår en återgång av taknivåerna i arbetslöshetsförsäkringen till de nivåer som gällde före coronakrisen. Nedtrappningen ska ske i två steg där första steget tas under 2022. De generösare reglerna när det gäller arbetsvillkoret behålls dock under hela 2022 liksom ersättningen enligt grundbeloppet.

I partimotion 2021/22:4181 yrkande 3 i denna del föreslår Johan Pehrson m.fl. (L) att utgiftsramen för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv sänks med 960 100 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 4 i denna del lämnas förslag om de preliminära utgifts-ramarna för utgiftsområdet för 2023 och 2024 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Liberalerna anser att regeringens arbetsmarknadspolitik är ineffektiv. Partiet avvisar den satsning som regeringen gör på extratjänster. Vidare av-visar partiet den satsning som görs av regeringen på arbetsmarknadsutbild-ning. Liberalerna vill i stället bygga ut antalet nystartsjobb. Det tillskott som regeringen gör till Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag anser Liberalerna

är för omfattande. Givet syftet med reformeringen av Arbetsförmedlingen bör den sammanlagda summan för myndighetens verksamhet inte öka, menar Liberalerna.

Coronapandemin innebar en stor otrygghet på arbetsmarknaden för många människor och Liberalerna var därför med och genomförde justeringar av ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen. I takt med att samhället successivt är på väg att öppnas upp är den tillfälliga höjningen inte längre motiverad. Liberalerna avvisar därför den förlängning av den tillfälliga höjningen som regeringen har föreslagit och föreslår i stället att taket i ersättningen återgår till den nivå som gällde före coronakrisen. Partiet avvisar även regeringens förslag att minska antalet karensdagar i arbetslöshetsförsäkringen.

Tabeller över förslagen till utgiftsramar

I följande tabeller redovisas dels förslagen till utgiftsramar för utgiftsområde 14 för 2022, dels förslagen till preliminära utgiftsramar för utgiftsområdet åren därefter.

Förslag till utgiftsram för utgiftsområde 14

Tusental kronor – regeringens förslag i totalt belopp och partiernas avvikelse från regeringens förslag

År	2022
Regeringen	94 025 726
Moderaterna	–4 093 700
Sverigedemokraterna	–5 060 000
Centerpartiet	–2 407 904
Vänsterpartiet	+4 347 000
Kristdemokraterna	+500 000
Liberalerna	–960 100

Förslag till preliminära utgiftsramar för utgiftsområde 14

Miljoner kronor – regeringens förslag i totalt belopp och partiernas avvikelse från regeringens förslag

År	2023	2024
Regeringen	86 611	86 875
Moderaterna	–803	–1 347
Sverigedemokraterna	–6 600	–6 174
Centerpartiet	+1 635	+50
Vänsterpartiet	+11 292	+9 755
Kristdemokraterna	+5 823	+6 076
Liberalerna	+2 950	+2 841

Utskottets ställningstagande

Mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck ska upphöra. Vikten av kraftfulla åtgärder för att stoppa mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck kan inte nog betonas. Utskottet välkomnar det fokus som regeringen har på dessa frågor, och uppmärksammar särskilt det fleråriga åtgärdsprogram som regeringen föreslagit och att arbetet mot mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel tillförs permanenta medel för att möjliggöra ett långsiktigt och hållbart arbete.

En väl fungerande arbetsmarknad som tar till vara människors kompetens och vilja att arbeta utgör grunden för Sveriges välfärd. Även om läget nu tydligt vänder uppåt på arbetsmarknaden krävs det enligt utskottet krafttag för att arbetslösheten inte ska bita sig fast. Utskottet välkomnar därmed regeringens insatser för att trycka tillbaka långtids- och ungdomsarbetslösheten och de många åtgärder som föreslås för att vidga flaskhalsarna på arbetsmarknaden. Vidare instämmer utskottet med regeringen i att det är angeläget att möjligheterna att ställa om mitt i yrkeslivet blir fler och mer tillgängliga. Svenska löntagare ska kunna möta förändringar på arbetsmarknaden med trygghet och framtidstro, och utskottet ställer sig därmed positivt till det omställningspaket som regeringen föreslår.

Fusk, regelöverträdelse och brottslighet i arbetslivet är ett allvarligt samhällsproblem som måste stävjas, och utskottet välkomnar därmed regeringens förslag om att stärka samverkan mot arbetslivskriminalitet och om att förstärka kontrollen av arbetsmiljön genom förstärkt tillsyn.

Sammantaget finner utskottet att regeringens förslag till utgiftsramar är väl avvägda. Jämfört med förslagen i respektive partimotion ger regeringens förslag bäst förutsättningar att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt så att fler ska kunna ställa om, komma i arbete och ges den självständighet som följer av egen försörjning genom arbete.

Utskottet föreslår därmed att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag till utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanländas invandrarers etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv för 2022 samt de preliminära utgiftsramarna för respektive utgiftsområde för åren därefter enligt budgetpropositionen. Motionsförslagen bör avstyrkas i motsvarande delar.

Avslutningsvis noterar utskottet de två tillkännagivanden som rör utskottets beredningsområden. Utskottet har inte några invändningar mot regeringens redovisning att de är slutbehandlade.

Stockholm den 26 oktober 2021

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Anna Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Johansson (S), Roger Haddad (L), Mats Green (M), Patrik Björck (S), Saila Quicklund (M), Magnus Persson (SD), Helén Pettersson (S), Alireza Akhondi (C), Josefin Malmqvist (M), Christina Tapper Östberg (SD), Johan Andersson (S), Michael Anefur (KD), Serkan Köse (S), Ann-Christine From Utterstedt (SD), Leila Ali-Elmi (MP), Malin Danielsson (L) och Ciczie Weidby (V).

Avvikande meningar

1. **Utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (M)**

Mats Green (M), Saila Quicklund (M) och Josefin Malmqvist (M) anför:

Sverige ska vara ett tryggt land för alla. Allt våld är oacceptabelt och den som utsatts för brott måste få stöd, hjälp, skydd och ett bra bemötande genom hela rättsväsendet. Inom utgiftsområde 13 har vi förslag om att avsätta ytterligare medel för Nationellt centrum för kvinnofrid och för att kvinnojourerna ska ha bättre möjligheter att ge stödinsatser och ha en god beredskap.

Den som vill få ordning på Sverige måste se till att fler försörjer sig själva i stället för att leva på bidrag. Arbetslinjen ska alltid värnas i våra bidrags- och ersättningssystem. Inom utgiftsområde 14 föreslår vi bl.a. en annan utformning av de arbetsmarknadspolitiska insatserna. Vi avvisar regeringens satsningar på extratjänster och introduktionsjobb och satsar i stället på att förstärka nystartsjobben och höja lönetaken i lönebidragen.

När det gäller arbetslöshetsförsäkringen föreslår vi bl.a. att den tillfälligt höjda nivån och de tillfälligt lättade kvalifikationsvillkoren med anledning av pandemin återställs.

Vidare har vi en högre ambition än regeringen vad gäller antalet arbetsmiljöinspektioner. En bra arbetsmiljö är grundläggande för att fler människor ska få möjlighet att kunna arbeta längre och utan risker för ohälsa.

Vi anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2021/22:4040 (M) i berörda delar, medan regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas. Övriga motioner bör avstyrkas i berörda delar.

Inom ramen för finansutskottets behandling av utgiftsramarna kommer Moderaterna och Kristdemokraterna att söka stöd för ett annat, gemensamt, budgetförslag som börjar ta tag i de stora samhällsproblem som Sverige står inför.

2. **Utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (SD)**

Magnus Persson (SD), Christina Tapper Östberg (SD) och Ann-Christine From Utterstedt (SD) anför:

Att upprätthålla lag och ordning tillhör statens kärnuppgifter och måste prioriteras mycket högt. Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck måste bekämpas, och samhället måste rusta sig för att hjälpa dem som utsätts. Inom utgiftsområde 13 föreslår vi bl.a. att stödet till kvinnojourer utökas och att det genomförs ett kunskapslyft när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck.

Inom utgiftsområde 13 föreslår vi vidare en halvering av anslaget till kommunersättningar vid flyktmottagande till följd av att vår hållning på det migrationspolitiska området påverkar antalet nyanlända. Bland våra andra förslag inom utgiftsområdet finns bl.a. införande av obligatorisk förskola för barn till nyanlända i utsatta områden.

Grunden för ett fungerande välfärdssamhälle är att alla är med och bidrar efter förmåga. Sverige har stora samhällsproblem som åtminstone delvis kan förklaras med att stora grupper står långt ifrån arbetsmarknaden. Inom utgiftsområde 14 föreslår vi en annan inriktning för arbetsmarknadspolitiken. Vi motsätter oss de massiva subventioner från staten som regeringen står bakom. För att minska arbetslösheten anser vi att åtgärderna måste riktas mot de områden där riktiga arbetstillfällen skapas: hos företag som expanderar och nyanställer tack vare tillväxt. Vi har även bl.a. förslag om att införa lärlingsanställningar.

Arbetslivet ska vidare vara tryggt för alla och vi föreslår därför att arbetsplatsinspektionerna ska bli fler och att pandemins arbetsmiljöeffekter ska utredas.

Vi anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2021/22:3938 (SD) i berörda delar, medan regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas. Övriga motioner bör avstyrkas i berörda delar.

3. Utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (C)

Alireza Akhondi (C) anför:

Jämställdheten och respekten för kvinnors lika möjligheter släpar efter i hela samhället. Åtgärder behöver sättas in för att stoppa mäns våld mot kvinnor och stoppa kontroll och brottslighet i hederns namn. Inom utgiftsområde 13 satsar Centerpartiet bl.a. på att finansiera en stödlinje riktad mot ungdomar som utsätts för våld i en nära relation och på att finansiera insatser mot prostitution och människohandel.

Ekonomi behöver återstartas med fler jobb i fler växande företag, skattesänkningar på arbete och förbättrad integration. Sverige behöver ett antal konkreta och ansvarsfulla reformer för att åstadkomma lägre trösklar till arbetsmarknaden, fler jobb utan utbildningskrav och en effektivare matchning. Inom utgiftsområde 14 föreslår Centerpartiet bl.a. en omläggning av fokus i arbetsmarknadspolitiken från extratjänster och introduktionsjobb till matchningsaktörer. Vidare föreslås en tillfällig förstärkning av nystartsjobben.

När det gäller arbetslöshetsförsäkringen föreslår Centerpartiet bl.a. att de tillfälligt höjda ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen ska justeras under 2022.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2021/22:4121 (C) i berörda delar, medan regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas. Övriga motioner bör avstyrkas i berörda delar.

4. Utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (V)

Ciczie Weidby (V) anför:

Våld mot kvinnor är ett allvarligt samhällsproblem som har förödande och långtgående konsekvenser både för de individer som drabbas och för samhället i stort. Inom utgiftsområde 13 föreslår Vänsterpartiet därför utökad stöd till kvinnojourerna. Vidare tillför partiet medel till anslaget för kommunersättning vid flyktningmottagande, detta till följd av den amnesti som Vänsterpartiet föreslagit för ensamkommande barn och unga som varit i Sverige i över ett år.

Vänsterpartiet vill se en stor grön och modern omställning av samhället som skapar utveckling och arbetstillfällen i hela landet och en modern arbetsmarknad med bra villkor och trygga anställningar. Arbetslösheten är ett samhällsproblem som kräver samhälleliga lösningar. Inom utgiftsområde 14 satsar Vänsterpartiet bl.a. på att det ska inrättas särskilda arbetsförmedlingskontor med specialinriktning mot gruppen långtidsarbetslösa, och på en förstärkning av de arbetsmarknadspolitiska programmen. Vänsterpartiet föreslår också reformer för en förbättrad etablering.

Arbetslöshetsförsäkringen ska ge ekonomisk trygghet vid arbetslöshet. Vänsterpartiet föreslår att nedsättningen till ett lägre tak vid dag 101 ska slopas och att studerandevillkoret ska återinföras.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2021/22:3278 (V) i berörda delar, medan regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas. Övriga motioner bör avstyrkas i berörda delar.

5. Utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (KD)

Michael Anefur (KD) anför:

Kristdemokraterna ser behov av väl avvägda reformer som investerar i framtida tillväxt, välbefinnande och hälsa. Inom utgiftsområde 13 föreslår Kristdemokraterna bl.a. att det införs ett s.k. asylprogram med krav på språk, samhällsorientering och arbete direkt. Partiet vill se integrationsinsatser redan under asyltiden och inte vänta med dessa tills den asylsökande har fått uppehållstillstånd.

Fler måste ges chansen till en arbetsgemenskap, och Kristdemokraternas mål är att alla ska kunna jobba 100 procent av sin förmåga. För att det ska bli möjligt krävs omfattande reformer för att vända utvecklingen och skapa en arbetsmarknad där alla får plats. Inom utgiftsområde 14 satsar Kristdemokraterna bl.a. på att förstärka nystartsjobben och på att införa en ny typ av matchningsanställningar. Partiet föreslår vidare ett nytt jobbskatteavdrag

med tyngdpunkt på låga inkomster, och dubbla jobbskatteavdrag i form av en jobbstimulans när personer i utsatta grupper tar sig in på arbetsmarknaden. Partiet föreslår neddragningar när det gäller extratjänster och anser att introduktionsjobben bör läggas ned.

När det gäller arbetslöshetsförsäkringen föreslår Kristdemokraterna bl.a. en sänkning av ersättningsnivåerna där det första steget i nedtrappningen tas under 2022.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2021/22:4221 (KD) i berörda delar, medan regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas. Övriga motioner bör avstyrkas i berörda delar.

Inom ramen för finansutskottets behandling av utgiftsramarna kommer Kristdemokraterna och Moderaterna att söka stöd för ett annat, gemensamt, budgetförslag som börjar ta tag i de stora samhällsproblem som Sverige står inför.

6. Utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (L)

Roger Haddad (L) och Malin Danielsson (L) anför:

Liberalernas budgetförslag för 2022 syftar till att skapa ett land med framtidsstro. Sverige har i dag en integrationsskuld. För att vända utvecklingen och göra Sverige till ett land där alla har samma möjligheter – oavsett bakgrund, ursprung och bostadsadress – krävs ett skifte i svensk politik. Inom utgiftsområde 13 gör vi bl.a. satsningar på arbetet mot hedersrelaterat våld och mot mäns våld mot kvinnor. Vi skjuter också till särskilda medel för att motverka våld i ungas partnerrelationer, i synnerhet unga killars våld mot unga tjejer.

Vi ser behov av en ny riktning för arbetsmarknadspolitik. Utgångspunkten för oss är att subventionerade tjänster endast bör vara ett alternativ för den som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden. Inom utgiftsområde 14 föreslår vi bl.a. att antalet nystartsjobb byggs ut. Vidare säger vi nej till bl.a. den satsning som regeringen gör på extratjänster och på arbetsmarknadsutbildning.

När det gäller arbetslöshetsförsäkringen anser vi att de tillfälliga åtgärder som beslutats i den akuta krisbekämpningen under coronapandemin inte ska förlängas.

Vi anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2021/22:4181 (L) i berörda delar, medan regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas. Övriga motioner bör avstyrkas i berörda delar.